

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

BM - I - 0400-410 / 10 / 3

DSP - II - 0700 - 42/10

dot. BPS/DSK-043-3141/10

Warszawa, dnia 22 grudnia 2010 r.

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 23.12.2010

nr. 1305 podpis.....

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 27.12.10
nr. 10590 podpis.....
Stronawy Renia Staroniewicz

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

W odpowiedzi na pismo z dnia 24 listopada 2010 r., przy którym przedstawiono w trybie art. 49 ust. 4 Regulaminu Senatu oświadczenie złożone podczas 65 posiedzenia Senatu w dniu 17 listopada 2010 r. przez Pana Senatora Grzegorza Wojciechowskiego, uprzejmie wyjaśniam.

W sprawie Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej powódka wniosła w dniu 27 marca 2006 r. pozew o odszkodowanie przeciwko matce małoletniego, który spowodował szkodę przez podpalenie stodoły. Zarządzeniem z dnia 29 marca 2006r. powódka została wezwana do uzupełnienia braków formalnych pozwu przez podpisanie go oraz uiszczenia opłaty w kwocie 3000 zł – pod rygorem zwrotu pozwu. Powódka, której wezwanie doręczono w dniu 3 kwietnia 2006 r., w zakreślonym terminie uzupełniła braki formalne i w tym samym dniu wniosła o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. W dniu 7 kwietnia 2006 r. złożyła nadto wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, dołączając oświadczenie o stanie majątkowym. Postanowieniem z dnia 13 kwietnia 2006 r. Sąd oddalił wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu (z oświadczenia majątkowego wynikało, że powódka dysponowała oszczędnościami, jej ponad 14 – hektarowe gospodarstwo przynosiło stały dochód, nie miała nikogo na utrzymaniu). Postanowienie z dnia 13 kwietnia 2006 r. nie zostało zaskarżone przez powódkę, pomimo udzielenia pouczenia jej o takiej możliwości, w związku z czym orzeczenie to uprawomocniło się. Następnie w dniu 25 kwietnia 2006 r. powódka uiszczyła opłatę od pozwu, jednak już w dniu 27 kwietnia 2006 r. złożyła pismo, w którym cofnęła pozew. Postanowieniem z dnia 30 maja 2006 r. Sąd umorzył

postępowanie i nakazał zwrot uiszczonej wcześniej opłaty od pozwu, orzeczenie to uprawomocniło się bez zaskarżenia.

Jak wynika z wyżej opisanego przebiegu postępowania był on inny, niż przedstawiono w wystąpieniu Pana Senatora. Powódka usunęła braki formalne pozwu i uiściła należną opłatę, nie była nieporadna w swoich działaniach, zaś cofnięcie pozwu było jej osobistą decyzją, do której miała prawo jako strona inicjująca postępowanie. Nie można zatem stwierdzić, by w postępowaniu tym doszło ze strony sądu do nieprawidłowości.

Natomiast w odpowiedzi na wątpliwości Pana Senatora dotyczące możliwości zasądzenia odszkodowania od małoletniego sprawcy w toku postępowania karnego należy stwierdzić, że jedną z podstawowych zasad postępowania w sprawach nieletnich, wyrażoną wprost w art. 3 § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. – o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2010 r., Nr 33, poz. 178), jest zasada kierowania się dobrem dziecka, niekiedy określana jako zasada dominacji celów wychowawczych. W ustawie tej rezygnuje się bowiem z represji wobec osoby nieletniego zakładając, że podstawową dyrektywą, którą winien kierować się sąd, jest jego dobro rozumiane jako ukształtowanie prawidłowej osobowości, zgodnie ze społecznymi normami postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1984 r., III KR 237/84, OSNPG 1985, nr 2, poz. 29).

Z kolei art. 3 § 2 u.p.n. formułuje tzw. zasadę indywidualizacji, która nakazuje w postępowaniu z nieletnimi brać pod uwagę w szczególności ich osobowość, wiek, stan zdrowia, stopień rozwoju psychicznego i fizycznego, cechy charakteru, zachowania się, przyczyny i stopień demoralizacji. Ustalenie tych okoliczności pozwala na dobranie odpowiedniego środka oddziaływania.

Mając na uwadze wyżej wskazane cele ustawodawca wprost wyeliminował z postępowania poprawczego, prowadzonego przy zastosowaniu przepisów Kodeksu postępowania karnego, te spośród nich, które w oczywisty sposób pozostawałyby w sprzeczności z założeniami wychowawczymi.

W związku z tym wyłączone jest stosowanie przepisów o powództwie cywilnym (art. 48 pkt 3 u.p.n.) w postępowaniu poprawczym, a tym bardziej w postępowaniu opiekuńczo - wychowawczym, do którego mają odpowiednie zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o trybie nieprocesowym.

Z tego też względu ewentualne roszczenia cywilnoprawne, będące następstwem wyrządzonej szkody, mogą być dochodzone przez pokrzywdzonego przed sądem cywilnym.

Wprawdzie ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich w katalogu środków wychowawczych przewiduje możliwość zobowiązania nieletniego do naprawienia szkody wyrządzonej poszkodowanemu (art. 6 ust. 2 u.p.n.), jednakże w razie niewykonania przez nieletniego nałożonego środka, orzeczenie w tym zakresie nie podlega egzekucji, gdyż sąd nie może nadawać klauzuli wykonalności takiemu rozstrzygnięciu. Źródłem nałożonego na nieletniego obowiązku nie są bowiem normy cywilnoprawne, lecz ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich, której cele, jak wskazano wyżej, zostały określone w art. 3 § 1 u.p.n.

Takie same uwagi odnieść należy do przewidzianej w art. 7 § 1 pkt 2 u.p.n. możliwości zobowiązania przez sąd rodziców lub opiekuna do naprawienia w całości lub w części szkody wyrządzonej przez nieletniego. Niewykonanie przez rodziców obowiązków nałożonych przez sąd rodzinny nie podlega egzekucji. Sankcją za ich niewykonanie może być tylko kara pieniężna, o której mowa w art. 8 § 1 u.p.n.

Wyrażam przekonanie, że powyższa odpowiedź w sposób wyczerpujący wyjaśnia kwestie podniesione w oświadczeniu Pana Senatora.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Piotr Kluz
Piotr Kluz
PODSEKRETARZ STANU